

VRELCI

Leto III. — Številka 5 (26) GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI ZDRAVILIŠČA ROGAŠKA SLATINA Junij 1975

Perspektiva potrošnje mineralne vode

Mineralna voda je v današnjem času v razvitih državah, ko so prisotne hiperprodukcija, močna avtomobilizacija, moderna agrotehnika, atomski reaktorji — dejavnosti, ki povzročajo onesnažitev rek in zraka, zelo iskana in cenjena dobrina.

Tako v razvitih državah ne ustekleničujejo samo mineralno vodo, ampak tudi studenčne vode, po katerih je v velikih mestih ogromno povpraševanje. Primer je v Mexiku, desetmilijonskem mestu, kjer ena tretjina ljudi trpi žejo zaradi pomanjkanja pitnih vod, le-to pa prodajajo v trgovinah in je kot prehranski artikel na prvem mestu pred kruhom in mlekom.

Znano nam je, da Evropa prednjači po eksploataciji mineralnih vod. Na prvem mestu po količinah je Francija s ca. 2,5 milijarde litrov. Tu se obravnava mineralna voda kot prirodna voda z minimalnimi količinami CO₂, zato jo tudi lahko polnijo v PVC steklenice in vlagajo v kartonske škatle, embalaža je nepovratna. Tu se izognejo proizva-

jalci manipulaciji z embalažo, ki je povrh še zelo draga. Na drugem mestu po proizvodnji je Italija, na tretjem ZR Nemčija in na četrtem Jugoslavija. Tipično za jugoslovanske vode je visoka mineralizacija in močna gaziranost, kar se odraža v kvaliteti in okusu vod.

Žal pa pri nas naravnih zalog mineralne vode ne znamo ceniti, ker jih imamo trenutno več kot pa je njihova potrošnja. Kljub temu pa potrošnja mineralnih vod v zadnjih dveh letih upada. Delno je to odraz previsoke maloprodajne cene predvsem v gostinstvu, kjer je tudi osemkrat večja od prodajalčeve, delno pa že dokaj ustaljena potrošnja predvsem v Sloveniji in Hrvaški ter premajhno poznavanje mineralnih vod (kvalitetnih) s strani potrošnika.

Poprečna potrošnja mineralne vode na prebivalca je v Jugoslaviji 22 litrov, od tega je najvišje poprečje v Sloveniji 43,6 litra, nato pa sledijo Hrvaška s 34,9 l, Srbija 8,3 l, BiH 8,6 l, Makedonija 13,7 l in najmanjše v Črni gori 8 l. Iz

tega je razvidno, da je v Sloveniji in Hrvaški visoko poprečje, ki se približuje evropskemu, da pa je v ostalih republikah pričakovati večji porast v naslednjih letih.

Za ilustracijo naj ponazorim proizvodnjo oziroma potrošnjo mineralnih vod v zadnjih petih letih po količinah, potrošnjo na prebivalca, merjeno na bazi leta 1970.

Leto	Količina	Potrošnja na prebivalca	Indeks
1970	363,411.000	17,83 l	100
1971	460,893.000	22,48 l	127
1972	498,878.000	24,01 l	137
1973	461,646.000	21,98 l	127
1974	464,494.000	21,98 l	127

Proizvodnja oziroma prodaja mineralne vode Rogoške Slatine v primerjavi z Radensko, prikazano v 000 od leta 1955 dalje, ter skupna udeležba na jugoslovanskem trgu.

sko, prikazano v 000 od leta 1955 dalje, ter skupna udeležba na jugoslovanskem trgu.

Leto	Rogaška količina	% udeležbe	Radenska količina	% udeležbe	Skupaj % SFRJ
1955	2.124	12,69	11.938	71,35	84,04
1956	2.452	13,02	12.971	68,92	81,94
1957	3.216	14,20	15.711	69,39	83,59
1958	3.893	15,33	16.444	64,77	80,10
1959	4.890	16,15	18.870	62,33	78,48
1960	5.790	15,44	23.231	61,95	77,39
1961	6.044	13,94	26.231	60,54	74,48
1962	10.788	20,98	25.893	50,36	71,34
1963	10.905	18,36	29.163	49,12	67,48
1964	12.845	17,29	33.751	45,41	62,70
1965	13.393	13,93	41.348	43,02	56,95
1966	16.176	14,83	43.426	39,81	54,64
1967	21.225	14,93	54.644	38,19	53,12
1968	17.837	10,14	72.131	41,01	51,15
1969	20.510	8,67	114.278	48,34	57,01
1970	21.041	5,78	169.089	46,52	52,30
1971	23.723	5,14	203.792	44,15	49,29
1972	29.017	5,81	213.400	42,77	48,58
1973	32.102	6,95	198.697	43,04	49,99
1974	40.013	8,61	189.682	40,83	49,44

Uresničene napovedi

Naše glasilo je v aprilski številki preteklega leta poročalo o razgovoru z direktorjem Obrtno komunalnega podjetja tov. ing. Vladom Hustičem. Takrat nam je obširno razgrnil načrte in programe za izboljšanje oskrbe s pitno vodo. S številnimi podatki nam je nazorno prikazal bilanco virov in potreb pri potrošnji vode.

Za financiranje vodooskrbnih objektov je tudi naša OZD združila znatna sredstva. Smemo pa biti zadovoljni, ko ugotavljamo, da so bila dobro naložena. Pri rezervoirjih na planoti ob cesti proti Bellevue, kjer je bilo še lani veliko gradbišče, ne vidimo ničesar, ali bolje rečeno, skoraj ničesar. Stoji le betonski vhod z letnico 1975, v nadaljevanju pa nekaj zračnikov. Po vstopu

v notranjost tega masivnega betonskega bunkerja, se odkrije čudovit pogled na obširne in srh vzbujajoče, vendar kristalno čiste površine vode, lesketajoče se v pramenih fluorescenčnih žarkov. Kot podzemeljsko jezero na Krasu je.

Ko bo v kratkem dograjena ograja okoli celotnega kompleksa in ko bo ozelena trava nad bunkerjem, bo ta predel zopet krasil svojo okolico.

Na vprašanje, kdaj bo slavnostna otvoritev te življenjsko važne pridobitve za naš kraj, je tovariš Hustič odgovoril, da je že bila — vendar pa ne slavnostna. Namesto tega pa takojšnja in bolj zagotovljena oskrba vseh potrošnikov z vodo.

Bodi tudi tako dobro. In še prav ima. Sč.

Iz gornjih podatkov je razvidno, da sta do leta 1962 dominirali na jugoslovanskem trgu Radenska in Rogoška, nato do leta 1970 pokrivali nad 50% celotne potrošnje, po letu 1970 pa delno stagnirali. Vzrok temu je nagel razvoj ostalih proizvajalcev mineralnih vod v Jugoslaviji, ki so že prekapacitirane, saj so njihove strojne kapacitete 50% večje od možne potrošnje na tem področju.

Eden glavnih vzrokov pa je cenenost proizvoda nasproti embalaži in transportnim stroškom, katerih blago na daljši relaciji ne prenese, zato proizvajalci iz daljših relacij niso konkurenčni lokalnim vodam. Kaže se nujnost, da se bo radius prodaje omejil na

določena področja, kjer bo že konkurenčnost v ceni povezana z rentabilnostjo.

Kljub temu, da je Jugoslavija na četrtem mestu po potrošnji mineralnih vod v Evropi, pa je potrošnja na prebivalca še zelo nizka. Povrh tega pa je ta potrošnja po republikah zelo raznolika, edino Slovenija in Hrvaška dosegata evropski nivo. S tem hočem povedati, da v prodaji na določenem radiusu, na katerem je že potrošnja mineralnih vod na evropskem nivoju, to se pravi zelo ustaljena, v bodoče ni pričakovati vidnega porasta, prej stagnacijo. Na to področje pa ravno gravitirata Rogoška Slatina in Radenska.

K. E.

Stališča zdravstvene službe o problematiki na relaciji bolnik — zdravnik — DO

POVZETEK REFERATA Dr. BOGDANA FÜRSTA

V začetku marca je dr. Fürst sklical posvet s predstavniki DO. V referatu je podal stališča zdravstvene službe do zgoraj navedene problematike. Kot dolgoletni zdravstveni delavec je podana stališča zasnoval na izkušnjah, ki si jih je pridobil pri vsakodnevnem delu.

Ker je problematika, ki jo je nakazal v svojem referatu, prisotna tudi pri nas, bom narezal nekaj misli iz tega referata.

Delavec-zavarovanec se pojavlja v ordinaciji v glavnem iz dveh razlogov:

1. kot resničen bolnik;

2. kot namišljen bolnik — z interesom, da se mu opraviči izostanek od dela — iz različnih razlogov:

a) zasebni opravitelj, za katere ni dobil dopusta;

— zanimivo je, da je največ bolniških v spomladi in v jeseni. Ne bo nam več čudno,

zakaj toliko bolniških prav v teh dveh letnih časih, če se spomnimo, da živimo na kmetijskem področju, kjer ima skoraj vsak zaposleni več ali manj zemlje. Torej so razlogi jasni!

b) spor med delovodjem in delavcem ali sodelavci;

Nedvomno odnosi — bodisi med sodelavci, bodisi med nadrejenimi in podrejenimi — vplivajo na vzdušje in počutje na delovnem mestu. Posebej pomembni so odnosi med nadrejenimi in podrejenimi. Vsak nadrejen bi se moral zavedati, da pristen, človeški odnos vzpodbuja ter ustvarja dobro voljo in velik delovni elan. Se tako mala pohvala, ali vsaj prijazen pozdrav, človeku veliko pomeni ter mu vlije novih moči. Z neprijaznim in hladnim odnosom dosežemo to, da se delavec počuti na delovnem mestu utujen, mogoče celo ogrožen, in

zato išče razloge za izostanek.

c) zaradi slabega obvladovanja tehnološkega postopka in nedoseganja norme, oziroma nezadovoljstva, ker ni na »pravem« delovnem mestu:

— izkušnje kažejo, da razporejanje delavcev na delovna mesta za katera niso usposobljeni, povzroča nezadovoljstvo. Temu je krivo tudi nedoseganje norme. Seveda bo tak delavec iskal »izhod v sili«. Koliko večji učinek bi bil, pa tudi manj »begov« v bolnišnico, če bi tisti, ki razporeja delavce na delovna mesta, upošteval pri razporejanju tudi delavčeve želje.

d) zaradi nesposobnosti za delo zaradi alkoholizma — o tem več pozneje.

Kadar išče delavec dejansko zdravniško pomoč, so med njim in zdravnikom vzpostavljeni pristni odnosi z obojestransko željo po hitrem okrevanju in vrnitvi na delo.

Hitro se ti odnosi spreminijo, kadar pride delavec k zdravniku in skuša »izsiliti« stalež zaradi prej navedenih razlogov (točka 2!). Vesten in izkušen zdravnik bo kaj hitro ugotovil bolezen (seveda na osnovi pregleda in laboratorijskih preiskav) takega »pacienta«. Kljub temu, da ga ne bo dal v stalež, so vendarle že nastali nepotrebni stroški (pregled, izguba časa za zdravnika ter izguba delovnega dne delavca). Do teh ne bi prišlo, če bi se vključila v razčiščevanje vzrokov izostankov DO, oziroma direktno predpostavljeno (predelavci, delovodje, mojstri, šefi, ki morajo svoje ljudi poznati). Ti bi morali takoj stopiti v akcijo ter o tem obvestiti ustrezne strokovne službe v DO in tudi zdravstveno. Iz izkušenj je znano, da je takšno sodelovanje možno samo tam, kjer imajo povezano res dobro urejeno (da predelavci, delovodje, mojstri, šefi sodelujejo z ustreznimi strokovnimi službami).

Zdravstvenim delavcem je zadeva jasna; delavca, ki je res potreben zdravstvene pomoči, čimprej ozdraviti in ga vrniti na delovno mesto. Pri delavcu, ki išče zdravniško pomoč takrat, ko je ne potrebuje, je potrebno poiskati vzrok!

Kaj torej storiti, da ne bo nepotrebni izostankov in stroškov?

1. Med zdravstveno službo in DO mora biti več sodelovanja!

2. Preprečiti konfliktno situacijo na delovnih mestih!

3. Mojstre, delovodje, predelavce je potrebno zamenjati, če ne znajo ali ne razumejo svojega dela. Pravilo je: strokovno usposobljen in razsoden človek sodi na odgovorno delovno mesto.

4. Proučevati nesreče pri delu; predvsem pa nesreče izven dela, ki so posledica vinjenosti in se zgodijo na stranskih cestah ter se zanje nihče ne zanima. Znano je, da povzročajo prometne nesreče največje stroške zdravljenja in težke invalidnosti.

5. Boriti se proti alkoholizmu, ki je izvor različnih obolenj ter nesreč pri delu in izven njega.

Zdravstvena služba je napravila v zdravljenju te socialne bolezni že velik korak. Uredila je posebne oddelke, kjer se zdravijo kronični alkoholiki. S pomočjo socialnih delavcev, psihologov, zdravnikov in medicinskih sester ustanavlja klube zdravljenih alkoholikov.

Manj, ali skoraj nič, niso v tem pogledu napravile DO

Posvetovanje odgovornih urednikov glasil delovnih skupnosti

V DNEH 28., 29. IN 30. 4. 1975 JE SKLICAL SEKTOR ZA OBVEŠČANJE IN POLITIČNO PROPAGANDO PRI REPUBLIŠKEM SEKRETARIATU ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE POSVETOVANJE V PIRANU.

Posvetovanje je bilo namenjeno osnovni temi z naslovom: »Glasilo delovne skupnosti v medsebojnem obveščanju delavcev na delegatskih osnovah«. Prisotno je bilo 60 udeležencev. Osnovne teme iz te snovi so bile:

1. Naloge sindikatov po 8. kongresu Zveze sindikatov Slovenije in prispevek glasil delovnih skupnosti za uresničevanje sklepov.

2. Mesto in vloga glasil delovne skupnosti v medsebojnem obveščanju delavcev v združenem delu na delegatskih osnovah.

3. Informiranje delavcev in učinkovitost njihovega informiranja.

Namen posvetovanja je bil spregovoriti o mestu in vlogi glasila delovne skupnosti v združenem delu in omogočiti udeležencem medsebojno izmenjavo izkušenj v obveščanju z glasilom. Delavska glasila so postala tudi v Sloveniji močan medij za obveščanje. Mesečno izhaja preko 380 glasil z naklado ca. 660.000 izvodov. Hkrati izdajajo v precejšnjem delu uredništva teh glasil še občasne biltene, s

katerimi poskušajo odpravljati prevelike vrzeli v pogostosti in tudi pravočasnosti informacij z glasilom delovne skupnosti, če le-to izhaja le enkrat na mesec.

Razprava je bila zelo izčrpna in vsestranska. K besedi se je prijavila kar polovica udeležencev, tako da je vodstvo posvetovanja moralo omejiti čas za diskusijo le na 10–15 minut.

Po 8. kongresu Zveze sindikatov Slovenije lahko glasila odločujoče prispevajo k uresničevanju sklepov. Pisana naj bodo v razumljivem jeziku za delavca. Glasila morajo biti obrnjena k delavcu in odprta za objavljanje prispevkov vseh, ki žele tvorno pisati o problemskih vprašanjih.

Delegati na vseh ravneh so dolžni s pisano besedo poročati o svojem delu in o delu njihove delegacije. Objavljene informacije morajo odkrivati vitalne probleme in vzbujati zanimanje za razreševanje. Biti morajo aktualne, se pravi, čim novejšega datuma. Vzbudile bi naj zanimanje za polemičnost in večstransko osvetlitev iz raznih zornih kotov.

Slabost glasil je v neaktualnosti. To je razumljivo in upravičeno glede na to, da izhajajo poprečno le enkrat na mesec. Članki so povečini sestavljeni v obliki, ki jo uporablja kronist. To se pravi, da vsebujejo že dorečene in sklenjene zadeve iz področja samoupravljanja.

Zato je treba težiti k takšni vsebini člankov, ki bodo delavce informirali o programiranih akcijah, npr. o bodočih osnovah gospodarskega načrta, o osnovnih težavah za nek samoupravni akt, o intencijah poslovne politike, investicijske politike, stanovanjske politike, o programu sindikata itd.

S takšnim načinom obveščanja bi omogočili dejansko in tvorno sodelovanje kar najširših množic delavcev-samoupravljalcev. To pa bomo lahko dosegli le v primeru, če bodo vsi samoupravni in družbeni organi mnogo prej pričeli s snovanjem svojih delovnih programov. Plan, pravilnik, raznovrstna politika na vseh ravneh, bi postali zares odraz volje večine.

Sč.

oziroma njihove strokovne službe. Večina DO teh služb sploh nima (predvsem je tu mišljena socialno-kadrovska služba); niti ena DO v naši občini nima diplomiranega socialnega delavca!?

Zakona, ki bi odredil zdravljenje kroničnih alkoholikov, ni. **Kako torej spraviti kroničnega alkoholika na zdravljenje?** Tak človek prihaja na delo večinoma pijan, zamuja, oziroma ga sploh ni. Vse to so argumenti za predelavca in za strokovno službo v DO, s pomočjo katerih ga lahko postavijo »pred zid«. To se pravi, da mu glasno in jasno povedo, da je vzrok njegovega početju alkohol, in da je edina rešitev samo v zdravljenju. Strokovne službe ga napotijo v zdravstveno službo, ki ga najprej ozdravi, nato pa mu pomaga še naprej s tem, da ga napoti v klub zdravljenih alkoholikov. Razumljivo je, da so pri tem prav tako angažirane strokovne službe v DO. Torej, pri zmanjšanju števila kroničnih alkoholikov igrajo DO oziroma posebej za to organizirane strokovne službe, veliko in pomembno vlogo.

Če naredimo kratek povzetek iz vsega navedenega, lahko zaključimo, da bo tem manj bolniških (nepotrebnih) — pa tudi poskusov, da izsilijo bolniško — čim boljša bo povezava znotraj same DO (strokovne službe s posameznimi enotami), posebej čvrsta pa mora biti povezava med DO in zdravstveno službo.

P. F.

DVOMESEČNO POSLOVANJE HOTELA DONAT

POSLOVNI REZULTATI NOVEGA HOTELA A KATEGORIJE DONAT, KI JE PRIČEL REDNO POSLOVATI LETOS 20. FEBRUARJA, SO PRESEGLI VSA, TUDI NAJBOLJ OPTIMISTIČNA PRIČAKOVANJA

Ne vem, če se pri nas lahko katero hotelsko vodstvo pohvali, da je že prvi mesec obratovanja doseglo poprečno zasedbo 58% in drugi mesec že 87%, kot smo to zabeležili mi. Iz spodaj navedenih podatkov sledi, da je bila naša odločitev, da smo se lotili te še tako potrebne investicije, na mestu in naša pričakovanja realna. Gosti hotela in ostali priložnostni obiskovalci so nadvse navdušeni nad samo ureditvijo hotela, domačnostjo in toplino prostorov ter njihovo funkcionalnostjo. Zadovoljni pa so tudi s kvalitetenimi storitvami. Prepričan sem, da tudi drugi delijo z menoj mnenje, da je kolektivu hotela uspelo upravičiti zaupanje, ki jim je bilo dano s strani zdraviliškega kolektiva pa tudi širše skupnosti, ko jim je bil tako lep objekt zaupan v upravljanje.

Tako kot v vsakem novem obratu, se tudi tu pojavljajo začetne težave pri delu, vendar pa je obveljalo in se v praksi ponovno potrdilo »načelo«, da lahko pomanjkljivo strokovnost nadomesti prijaznost, nasmeh in korekten odnos do gosta. Nimamo kaj

skrivati, da skoraj nihče izmed nas še ni delal v sodobnem hotelu A kategorije. Nedvomno pa je naloga nas vseh, da renome, ki smo ga dosegli, tudi obdržimo. Še več, naša naloga je nenehna skrb za izboljšanje kvalitete storitev ter nega vseh prostorov, naprav in inventarja. Ne morem si kaj, da ne bi omenil vprašanj, ki so se med gradnjo hotela nenehno pojavljala, češ hotel A kategorije bomo že zgradili s skupnimi močmi, kaj pa strokovni kader in kvaliteta storitev? Na enem izmed zborov kolektiva gostinskih delavcev smo ravno na podlagi takih vprašanj prišli do zaključka, da z dobro voljo in vztrajnostjo ne bomo tega dopustili in lahko rečemo, da nam je uspelo.

Zadovoljstvo, da dosedanji rezultati poslovanja upravičujejo dokaj visoko investicijo pa z našim kolektivom nedvomno delijo tudi vse tiste organizacije, ustanove in posamezniki, ki so nam pri gradnji stali materialno in moralno ob strani.

Zasedenost hotela, poprečna doba bivanja, razmerje 68% v korist tujih gostov (devize),

najmanj 50% izvenpenzijska potrošnja (zdravstvene in druge storitve) in še drugi elementi, so nedvomno prednosti, ki govorijo v prid investicijam v zdraviliških krajih.

Povezava hotela na eni strani z Zdraviliškim domom, na drugi pa s terapijo in pivnico mineralne vode, predstavlja idealne pogoje za zdraviliški zimski turizem. Pod eno streho bomo imeli ca. 494 ležišč, dve restavraciji, tri kavarne, koncertno in kino dvorano, kopalni bazen, savno, dvostezno avtomatično kegljišče, terapijo in pivnico mineralne vode.

Takšnih poslovnih uspehov pa ne bi dosegli, če ne bi sočasno z gradnjo hotela, kadrovske in drugimi pripravami, potekala tudi široka propagandna akcija doma in v tujini. Potrebno je bilo iskati nove partnerje, ki bi bili pripravljeni vključiti v svoj program novi hotel, poleg tega pa negovati stike z dosedanjimi. Tudi tu smo uspeli, saj so nedvoumni dokaz doseženi rezultati.

Predvidevanja, da bodo nastali določeni premiki znotraj (Nadaljevanje na 8. strani)

HOTEL DONAT IN NJEGOVA RAZVRSTITEV V KAKOVOSTNO KATEGORIO

Po določilih zakona o gostinski dejavnosti mora biti vsak nastanitveni gostinski objekt razvrščen v ustrezno kategorijo.

Republiški sekretar za industrijo je s pravilnikom, objavljenim v Uradnem listu SRS št. 11/75, določil pogoje za razvrstitev. Ta predpis razlikuje za gostinske nastanitvene objekte pet kategorij: D, C, B, A in L (de luxe).

Naši starejši hoteli so razvrščeni v C oziroma v D-kategorijo. Nobeden torej ne izpolnjuje pogojev za višjo.

Neprimerno boljše kakovostne pogoje pa ima hotel Donat. Ko bodo odpravljene še nekatere »otroške bolezni«, ki so se pojavile na napravah šele s pričetkom obratovanja in ko bodo pričeli z opravljanjem storitvenih dejavnosti frizerski, brivski in kozmetični salon, bo komisija delavskega sveta pripravila predlog za razvrstitev. Končno veljavno bo o tem odločal upravni organ pri občini.

Za razvrstitev v A-kategorijo mora hotel izpolnjevati naslednje pogoje:

Vsi prostori morajo biti primerno ogrevani. Vse sobe morajo imeti kopalnice s straniščem. Imeti morajo možnost za priključitev radio sprejemnika. V vseh sobah mora biti telefon. Imeti mora rezervno orientacijsko luč in agregat za električni tok. Imeti mora vsaj štiri apartmaje, v katerih morajo biti radio in TV sprejemniki in hladilna omarica. V vsakem nadstropju mora biti ena skupina stranišč s predprostorom.

Razen veže mora imeti vsaj dva družbena prostora za goste, od katerih je eden namenjen za čitanje in pisanje. V restavraciji mora biti toliko miz, kolikor je sob. Če ima objekt več kot dve nadstropji, mora imeti dvigalo.

Zagotoviti mora avtomobilom dostop do pokritega vhoda v hotel in zagotoviti garažiranje avtomobilov. Zagotovljena mora biti služba za prevoz gostov in prtljage.

V službah, ki prihajajo v neposreden stik s tujci, mora biti zagotovljeno sporazumevanje v treh jezikih. Določijo jih OZD s svojim pravilnikom.

Organizirana mora biti recepcijska in vratarska služba, če ima objekt več kot 200 ležišč. Zagotovljene morajo biti frizerske storitve in omogočen nakup predmetov vsakodnevnne rabe. Opravljati mora običajne storitve aperitiv bara.

Oglejmo si še pogoje, ki so potrebni za razvrstitev v najvišjo L-kategorijo. Poleg poprej navedenega mora hotel izpolnjevati še te pogoje:

V hotelski veži mora biti več udobnih sedežnih garnitur. Vse kopalnice morajo biti s kado in WC. Imeti mora vsaj 6 apartmajev. Vse sobe morajo imeti radio in TV priključke.

Imeti mora klimatske naprave v vseh prostorih za goste. Imeti mora poseben dostop za avtomobile izven

javne prometne poti. Imeti mora posebne prostore in naprave za razvedrilo gostov. Imeti mora safe za hrambo vrednostnih stvari.

Poskrbljeno mora biti za varstvo otrok gostov. Poskrbljeno mora biti za pedikuro in kozmetično nego.

Kot vemo, izpolnjuje naš hotel dodobra tudi pogoje za razvrstitev v kategorijo L. Ima pokrito kopalnišče, savno, kegljišče, solarij. V neposredni bližini je še velika dvorana za razne prireditve in obrat terapije.

Predpisani pogoji morajo biti izpolnjeni kumulativno, se pravi, da morajo vsi pogoji v naravi ustrezati pogojem, določenim s pravilnikom. Pri ocenitvi se komisija lahko ravna po analogiji med predpisanim in dejanskim stanjem pri posameznem pogojem. Upravičeno lahko pričakujemo, da ga bomo uvrstili kot ta čas najkvalitetnejšega na Štajerskem. (Hotel Radin katg. A v Radencih imajo v Pomurju.) Sč.

Iz zapisnika seje odbora za družbeni standard

ODBOR ZA DRUŽBENI STANDARD SE JE SESTAL NA SVOJI 17. SEJI DNE 16. APRILA 1975.

Delegati — člani odbora za družbeni standard so zbrali mnenja iz svojih sredin glede 7 ali 10 dnevnega letovanja. Zbrane podatke so nato posredovali tov. Plohl, ki je pripravil dokončno poročilo. Iz poročila je razvidno, da se je od 117 prvotno prijavljenih odločilo za 10-dnevno letovanje 55 delavcev, za 7-dnevno letovanje pa 41 delavcev, letovanje je odpovedalo 21 delavcev. Torej ostane v veljavi prva varianta, to je 10-dnevno letovanje.

Tako bi imelo možnost letovati vseh 96 prijavljenih družin oziroma skupin v 8 prikolicah v 12 izmenah. V glavni sezoni, to je v juliju in avgustu, je prijavljenih več delavcev kot jih lahko v tem času letuje, zato bo potrebno nekatere razporediti v junij in september, seveda le tiste, ki nimajo šoloobveznih otrok.

Za čas od 20. do 30. 8. bo na razpolago sedem prikolic za delavce z obveznostmi in 1 prikolica za ostale brez obveznosti.

Tov. Pađan, ki je bil za-

dolžen za nabavo 4 novih camp prikolic in za dodatno ureditev že obstoječih, je naredil predračun, iz katerega je razvidno, da planirana in odobrena sredstva, to je 250.000 din, zaradi podražitve ne zadoščajo. Zato je odbor sklenil, da se iz plana nabave črta: nabava vrtnih garnitur, lesenih tal za predprostore in plastična tla.

V TOZD 1 si izposodimo vrtno stole in mize za predprostore, tla v predprostorih pa se pokrijejo s plastiko, ki je na voljo v polnilnici.

Novo nabavljene prikolice bodo imele naslednja imena: Janina, Sotla, Plešivec in Donačka gora.

Pod točko razno so bile obravnavane naslednje vloge in prošnje:

Na zadnji seji dne 31. 3. 1975 je bil sprejet sklep, da se garaža, ki jo ima do preselitve v uporabi še dr. Lavrič, dodeli tov. Tajnšek Stanku.

Tov. Čugalj Zinka se je pritožila in zahtevala razveljavitev sprejetega sklepa.

Odbor je pritožbo temeljito preučil in sprejel sklep, da sklep, sprejet na 16. seji odbora za družbeni standard z dne 31. 3. 1975 o dodelitvi garaže dr. Lavrič Jožeta tov. Tajnšek Stanku, ostane v veljavi.

Odbor predlaga naj bi v doglednem času postavili nekaj montažnih garaž, saj je potreba po garažah v zvezi s postavitvijo tretjega bloka nujno potrebna.

Na 16. seji našega odbora, dne 31. 3. 1975 je bila imenovana komisija v sestavi Žgajner Stanko, Tajnšek Stanko in Nežmah Hilda, da si ogleda stanovanjski objekt, iz katerega bo Blagusova naredila stanovanje za starše iz našega kredita in nam dala na razpolago stanovanje staršev. Prosi za večjo vsoto, zato je prav, da si strokovnjak to ogleda, da bo lažja presoja pri dodelitvi višine kredita.

Komisija si je stanovanjski objekt ogledala in je mnenja, da bi celotna adaptacija stanovanja veljala največ 60.000 din. Ker je Blagusovi bil odobren kredit že v vi-

šini 45.000 din, odobri odbor dodatno še 20.000 din iz letošnjih sredstev za individualno izgradnjo.

V podjetjih, kjer imajo organizirano prehrano, se lahko po sindikalni listi obračuna do 200 din mesečno na delavca, kjer pa to ni organizirano pa največ do 100 dinarjev mesečno.

1. Za delavce zdravilišča je organizirana topla malica. Delavec prispeva 2,50 dinarja.

2. Za delavce, ki so zaposleni v obratih Zdravilišča izven Rogaške Slatine, t. j. založna skladišča in Center Maribor, sklence Zdravilišče pogodbo z odgovarjajočo delovno organizacijo za pravo toplih malic. Za te malice prispeva Zdravilišče 7,70 din, delavec pa prispeva najmanj 2,50 din.

3. Če za katerega od zunanjih obratov ni mogoče skleniti pogodbe pod točko 2, imajo delavci pravico do povračila stroškov tople malice do višine 3,85 din za obrok, pod pogojem, da predložijo za to fakturo organizacije združenega dela.

Faktura za tople obroke po 2. in 3. točki mora biti opremljena s seznamom zaposlenih delavcev in opravljenih delovnih dni.

1. in 3. točka veljata od 1. januarja 1975 dalje, povračilo po drugi točki pa je možno od sklenitve pogodbe dalje, vendar za nazaj največ od 1. marca 1975.

Dne 30. aprila 1975 poteče razpisni rok posojila za stanovanjsko izgradnjo in adaptacijo stanovanjskih hiš. Da ne bi bilo potrebno sklicevati celotnega odbora, se imenuje posebna komisija z nalogo, da pripravi predloge za odobritev. Komisijo naj bi sestavljali iz vsake TOZD in SDS po en član.

Komisijo sestavljajo: Nežmah Hilda TOZD zdraviliška dejavnost, Dolc Marija TOZD Polnilnica, Tajnšek Stanko TOZD Vzdrževalna dejavnost in Zupan Erika SDS Skupne službe. K sodelovanju se povabi tov. Tepeža, Kerna in Plohla. **Z. E.**

Ali je predlog res odvreči?

Letni dopust je nedvomno ena izmed pomembnih komponent rekreacije članov kolektiva, ki mu moramo vsi posvečati veliko pozornost. Pretežna večina gostinskih in zdravstvenih delavcev, torej skoraj v celoti kolektiv TOZD zdraviliška dejavnost, koristi svoj letni dopust izven sezone. Torej dopust v camp-prikolicah od maja meseca do septembra skoraj za večino omenjenega kolektiva ne pride v poštev. Nimam sicer na razpolago podatkov, koliko gostinskih in zdravstvenih delavcev je v lanskem letu letovalo v Medveji, sem pa skoraj prepričan, da zelo malo fizičnih delavcev naše TOZD.

Da bi tudi naši delavci lahko poceni letovali, se že dalj časa bavim z mislijo, ali ne bi kazalo organizirati izmenjavo med nami in sorodnimi gostinskimi podjetji in zdravilišči po načelu enako za enako. Konkretno: Dogovorili bi se z enim izmed go-

stinskih podjetij na Bledu, v Portorožu, Opatiji in drugod, da pošiljajo k nam na oddih, pa tudi na zdravljenje, svoje delavce, mi pa k njim naše. Določili bi enake cene penzijskih storitev; načelo zasedbe: predhodna rezervacija v enaki kategoriji. Obračun celoleten; delavec bi lahko prišel torej k nam letovat v katerem koli letnem obdobju, mi pa k njim enako, pod pogojem, da imamo proste kapacitete. Taka izmenjava bi bila možna tudi z zdravilišči, konkretno Krapske toplice, Čateške, Dobrna in druga. Imamo namreč veliko število delavcev, ki bolujejo na boleznih, ki jih v teh in drugih zdraviliščih zdravijo. Z osebnimi stiki sem ugotovil, da je pri večini podjetij veliko razumevanja za takšno izmenjavo.

Glede na to, da je odbor za družbeni standard po delegatskem načelu svoje sestave dolžan med ostalim

skrbeti tudi za to področje, sem preko enega izmed delegatov dal ta predlog na razpravljanje. Po informacijah, ki sem jih dobil, predlog ni bil sprejet, češ da so camp-prikolice zaenkrat dovolj. Seveda so, vendar za tiste, ki lahko zaradi narave svojega dela letujejo tudi v sezoni. Same razprave iz sejnega zapisnika ne morem ugotoviti, ker v zapisniku razprava kot »malenkostna zadeva« ni omenjena. Lahko bi ubral tudi drugo pot, da bi tak način izmenjave predlagal samo v TOZD zdraviliška dejavnost. Vendar to ne bi bilo prav, ko pa smo se dogovorili, da bomo stanovanjske zadeve in rekreacijo obravnavali enotno za OZD. Upam, da bo z objavo v »Vrelcih« ideja dobila ustrezno podporo, prav posebej še glede na to, da sem za začetek pripravljen pri uresničevanju pomagati.

MARTIN KENE

Raziskovanja mineralnih in termalnih vod v Sloveniji

V zvezi s težnjami, da se tudi znanstveno raziskovalno delo na področju termalnih in mineralnih vod v Sloveniji čim bolj približa realnim in konkretnim potrebam njihovih proizvajalcev in uporabnikov ter da se racionalizira, se je dne 28. 2. 1975 sestel v Rogaški Slatini iniciativni odbor za ustanovitev projektnega sveta izvajalcev in uporabnikov za združeni dolgoročni interdisciplinarni projekt »Mineralne in termalne vode v Sloveniji« v sestavi:

a) predstavniki uporabnikov:

— Zdravilišče Radenska, dipl. inž. Babič N.

— Zdravilišče Rogaška Slatina, dipl. oec. Tepeš Anton

— Zveza Naravnih zdravilišč SRS, mr. Rebeušek Ludvik.

b) predstavniki izvajalcev:

— Geološki zavod Ljubljana, Nosan Tone, dipl. inž.

— Kemijski inštitut »Boris Kidrič«, prof. dr. Gomišek Sergej

— FNT Univerze v Ljubljani, doc. dr. Gorenc Bogomil

— Visoka tehniška šola Maribor, prof. dr. Bogdan Volavšek

— Inštitut »Jožef Stefan«, prof. dr. Marcel J.

— Balneološki inštitut SRS, prof. dr. Zaveršnik Heribert in mr. dr. Kraševc Janez

— Center za razvoj in znanstveno raziskovanje mineralnih vod Maribor, mr. Ozim Vojko.

c) za Raziskovalno skupnost Slovenije

— Staza Černič, dipl. inž.

V imenu domačina in gostitelja Zdravilišča Rogaška Slatina je zbrane pozdravil prof. dr. Heribert Zaveršnik.

Po daljši, namenu sestanka ustrezni diskusiji vseh udeležencev, ki je bila osnovana na obravnavi predloga okvirnih nalog interdisciplinarnega združenega projekta »Mineralne in termalne

vode v SRS«, katerega je za sejo pripravil in vsem udeležencem razdelil mr. Ozim, so bili sprejeti naslednji zaključki:

1. Vsi prisotni so ugotovili veliko koristnost prvega skupnega sestanka vseh na imenovanem projektu zainteresiranih uporabnikov in izvajalcev ter smatrajo, da predstavljajo v celoti iniciativni odbor za ustanovitev ustreznega projektnega sveta.

2. Do ureditve formalnega statusa, ki bo v okviru reorganizacije RSS predvidel postopek za delegatski pristop k ustanovitvi dokončnega projektnega sveta, bo iniciativni odbor v sedanjem sestavu pripravil vse potrebno predvsem za pravočasno izdelavo programa dolgoročnih raziskav, okvirno do leta 1985, in sicer po vseh predvidenih delovnih področjih oz. podprojekti.

3. Načelno dogovorjena strokovna področja (podprojekti) v sklopu interdisciplinarnega projekta »Mineralne in termalne vode v Sloveniji« so:

Prvo področje:

Hidrogeologija termalnih in mineralnih vod

— Ugotavljanje in geologija vrelnih področij v SRS

— zaščita vrelnih področij

— prospekcija novih vrečev

— ugotavljanje rezerv termalnih in mineralnih vod

— posodobljanje sistemov eksploatacije vrečev s stališča optimalizacije izvornih kapacitet

— priprava hidrogeološke karte termalnih in mineralnih vrečev v SRS itd.

Drugo področje:

Balneomedicinske raziskave termalnih in mineralnih vod

— Študij konkretnih terapevtskih učinkov in farmakodinamičnih faktorjev posameznih slovenskih termalnih in mineralnih vod pri vplivu na zdravi in bolni človeški organizem

— študij elementov za balneomedicinsko karakterizacijo termalnih in mineralnih vod na osnovi njihove velike balneomedicinske analize, itd.

Tretje področje:

Kemija in tehnologija termalnih in mineralnih vod

— definiranje termalnih in mineralnih vod s stališča njihovih fizikalno kemijskih karakteristik

— sistemizacija prikaza in standardizacija analitskih metod za komercialne analize termalnih in mineralnih vod

— ureditev katastra kompletnih analiz termalnih in mineralnih vod v SRS

— študij in uvajanje sodobnih postopkov priprave mineralnih vod za vstekleničenje (deferizacija s kisikom in ozonom, obdelava vod z aktivnim ogljem, UV-žarki itd.)

— študij stabilizacije mineralnih vod v eno in dvofaznih transportnih sistemih med vrečci in porabniki (nalivalnicami, pivskimi dvoranami)

— pregled stanja izkoriščanja termalnih in mineralnih vod v SRS ter ugotavljanje nadaljnjih razvojnih možnosti itd.

Četrto področje:

Fundamentalne raziskave termalnih in mineralnih vod

— razvijanje analitike termalnih in mineralnih vod, študij in izpopolnjevanje metod za mikrogramske in submikrogramske količine določenih komponent itd.

— analitika plinov termalnih in mineralnih vod (prostih in raztopljenih plinov, vzorčevanje)

— meritve radioaktivnosti mineralnih in termalnih vod in plinov pomešanih z vodo

— ravnotežja v ionskih sistemih termalnih in mineralnih vod

— fizikalno karakteriziranje termalnih in mineralnih vod s sodobnimi kriteriji (dielektrične konstante,

clustri, magnetizem, Granove funkcije itd.)

Za zaključek je bil potrjen dogovor glede priprave projektnih nalog po posameznih področjih, ki naj bodo osnova za izdelavo dolgoročnega raziskovalnega programa in ovrednotenja sredstev, ki bodo potrebna za njegovo realizacijo. Pričakovati je, da bo enotni interdisciplinarni pristop h kompleksnim raziskavam na področju termalnih in mineralnih vod v Sloveniji opredelil tudi glavne prioritete naloge in tako učinkovito podprl prizadevanja proizvajalcev in koristi uporabnikov za nadaljnji razvoj te pomembne zdraviliško-turistične dejavnosti v Sloveniji, ki dobiva vse bolj tudi mednarodni pomen.

mgr. VOJKO OZIM

Primer, ki oblikuje mnenje o nas

Naš pacient, tovariš Andjelko Gračanin iz Beograda, Meštovičeva 7/4, nam piše in prosi za objavo o naslednjem:

Najlepše se zahvaljujem tovarišici Bele Mariji, ki je izkazala svojo veliko poštenost s tem, da je dne 9. aprila 1975 našla in mi takoj vrnila mojo izgubljeno denarnico v kateri je bila gotovina in hranilna knjižica.

(Opomba uredn.: Bele Marija je čistilka v pivnici).

Res, hvalevredno ravnanje te naše delavke.

S samoupravnim sporazumom do učinkovitejšega varstva pri delu

PRAVICO DO VARNEGA IZVRŠEVANJA DELOVNIH NALOG V DRUŽBENEM DELU JE USTAVA IZ LETA 1974 MOČNO PODKREPILA. V NAŠIH TOZD IN SDS JE ŽE NEKAJ TEDNOV OBJAVLJEN OSNUTEK SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O VARSTVU PRI DELU

Neogibno je, da vsak naš delavec spozna smotre tega samoupravnega akta. Skušajmo k temu pomagati z vprašanji in odgovori.

KATERI SO TEMELJNI CILJI VARSTVA PRI DELU?

Odg.: Varo delovno okolje in varne delovne razmere. Ustvarjajo se tako, da s tehničnimi, zdravstvenimi, socialnimi, vzgojnimi, pravnimi, družbenimi in drugimi ukrepi preprečujemo in od-

pravljamo vzroke zaradi katerih utegne priti pri delu do poškodb in zdravstvenih okvar delavcev.

KDAJ SE ŠTEJE, DA JE ZA VARSTVO PRI DELU POSKRBLJENO?

Odg.: Če delavec ob normalni pazljivosti, strokovni in delovni sposobnosti lahko opravlja svoje delo brez nevarnosti, da bi prišlo do nesreče pri delu, katere posledica je lahko telesna okvara, poklicna bolezen ali pa smrt.

KATERI SAMOUPRAVNI AKTI IN NORMATIVI UREJAJO VARSTVENE UKREPE?

Odg.: Urejajo se s samoupravnim sporazumom, pravilniki in navodili za varno delo.

KAKŠEN NAMEN IMAJO VARSTVENI UKREPI?

Odg.: Predvsem preventivnega; to je določanje načina in sredstev za odkrivanje, preprečevanje oziroma odstranjevanje vzrokov zaradi

katerih lahko pride do poškodb, poklicne bolezni in drugih škodljivih posledic za delavčevo delovno sposobnost, zdravje in življenje.

KAJ UREJAJO SPLOŠNI VARSTVENI UKREPI IN NORMATIVI?

Odg.: Urejajo ukrepe za varnost na gradbiščih, na delovnih sredstvih in napravah, gibanje ljudi na delu in notranji promet, ropot, vibracijo, električni tok, škodljivo sevanje, škodljive snovi, požarno varnost. Določajo sredstva in opremo za osebno varnost pri delu ter postopek v zvezi z nabavo, vzdrževanjem in uporabo. Nadalje ščitijo pozitivne ekološke prvine (zrak, voda) pred onesnaženjem.

KAJ DOLOČA PRAVILNIK O SREDSTVIH IN OPREMI ZA OSEBNO VARSTVO PRI DELU?

Odg.: Zaščitna delovna oblačila in obutev, službeno obleko, delovna mesta na katerih je treba delavcem zagotoviti ustrezna sredstva ozir. opremo za osebno varstvo.

KAKŠNO PRAVICO OZIROMA DOLŽNOST IMA DELAVEC GLEDE VARSTVA PRI DELU OB NASTOPU DELA?

Odg.: Mora biti poučen o delovnem mestu, nevarnostih pri delu, o varstvenih ukrepih ter o sredstvih in opremi za osebno varstvo pri delu in njihovi uporabi. S predhodnim ali pa z občasnimi zdravniškimi pregledi se ugotovi, če je delavec zdravstveno sposoben na tem delovnem mestu.

KAJ MORA DELOVNA ORGANIZACIJA UREDITI ZA PRIMER NESREČE?

Odg.: Zagotovljena mora biti prva pomoč in organizirano reševanje po strokovno usposobljenih delavcih.

Medsebojna razmerja v združenem delu

VPRAŠANJE: Dejavnost TOZD je sezonskega značaja, zato se razpored dopustov določi predvsem na izrabo v letni sezoni. Delavec s takšno razporeditvijo ni zadovoljen in zahteva izrabo letnega dopusta izključno poleti, da bi lahko odšel z družino na morje. Ali ima delavec pravico to zahtevati?

ODGOVOR: Izrabo letnega dopusta določa TOZD s svojim razporedom, pri čemer upošteva predvsem upravilne potrebe TOZD za nemoten potek delovnega procesa, zato delavec nima pravice zahtevati izrabe letnega dopusta izključno v času sezone.

Seveda pa odklonitev vsaj delne izrabe dopusta poleti ne bi bila humana in tudi ne v skladu z medsebojno solidarnostjo, če glede na naravo in organizacijo dela so možnosti, da se pri izdelavi razporeda letnih dopustov upoštevajo tudi upravičene želje posameznih delavcev.

VPRAŠANJE: Delavec dela po odredbi pristojnega zdravnika oziroma zdravniške komisije skrajšan delovni čas štiri ure dnevno. Ali ima v tem času pravico izrabiti svoj letni dopust?

ODGOVOR: Skrajšan delovni čas je takšnem delavcu določen zato, da se z zmanjšanjem delovnih obremenitev zdravi in se torej šteje, da je še vedno v bolniškem staležu. Zaradi tega ga organizacija združenega dela v izrabo letnega dopusta ne more prisiliti, čeprav mu je bil predhodno z

razporedom določen letni dopust v času, ki se pokriva s časom skrajšanega delovnega časa. Ni pa nobene ovire, da dopust izrabi, če sam tako želi.

VPRAŠANJE: Starostni upokojenec s polno pokojninsko dobo se ponovno zaposli. Ali ima takšen upokojenec pravico do letnega dopusta in regresa za letni dopust?

ODGOVOR: Zaposleni starostni upokojenec s polno pokojninsko dobo ima prav takšne pravice iz združenega dela kot vsak drug delavec, torej tudi pravico do letnega dopusta in regresa za letni dopust.

VPRAŠANJE: Kakšna posledica doleti delavca, ki noče izrabiti letnega dopusta v času, ki mu ga je določila organizacija združenega dela?

ODGOVOR: V takšnem primeru delavec dopusta ni izkoristil po lastni krivdi in ne po krivdi organizacije združenega dela, zato izgubi pravico do izrabe letnega dopusta za določeno koledarsko leto.

VPRAŠANJE: Delavec je samovoljno zapustil delo potem, ko je že pridobil pravico do izrabe letnega dopusta, ni ga pa še izrabil, ker mu je bil razpored določen za kasneje. Zaradi samovoljne zapustitve dela mu je seveda po ustreznem postopku prenehala lastnost delavca v združenem delu, kasneje pa se je še v istem koledarskem letu ponovno zaposlil v drugi TOZD. Ali ima pravico do plačanega letnega dopusta v tekočem koledar-

skem letu v TOZD nove zaposlitve?

ODGOVOR: Takšen delavec v tekočem koledarskem letu nima pravice do izrabe letnega dopusta. V prejšnji TOZD mu je namreč prenehala lastnost delavca po njegovi krivdi in ni mogel po lastni krivdi izrabiti letnega dopusta v prejšnji TOZD.

Delavec ima pravico in dolžnost, da izrabi letni dopust v prejšnji TOZD, kjer mu je prenehala lastnost delavca v združenem delu, v novi TOZD pa samo, če obstoji med obema TOZD ustrezen sporazum. Seveda pa letnega dopusta delavec nima, če mu je prenehala lastnost delavca po njegovi krivdi.

VPRAŠANJE: Delavec je izostal z dela zaradi bolezni samo en dan ali dva, izostanka pa ni opravičil z zdravniškim potrdilom, ampak zahteva, da se mu izostanek obračuna kot letni dopust. Ali ima pravico to zahtevati?

ODGOVOR: Izostanek z dela zaradi bolezni je delavec dolžan opravičiti z zdravniškim potrdilom, nima pa pravice zahtevati, da se mu takšen izostanek z dela šteje v letni dopust.

Namreč, delavec izrabi letni dopust načeloma naenkrat brez prekinitve, če pa to zahteva, ga lahko izrabi v dveh delih, pri čemer pa mora en del dopusta (po določenih samoupravnih sporazumov vseh naših TOZD) trajati brez presledka najmanj 12 delovnih dni. **V. K.**

KATERE DOLŽNOSTI IMA DELOVNA ORGANIZACIJA DO ORGANOV INŠPEKCIJE DELA IN DO USTREZNIH ORGANOV ZA NOTRANJE ZADEVE?

Odg.: Prijaviti pričetek dela katerekoli svoje delovne enote, prijaviti začetek opravljanja posebno nevarnih in škodljivih del, prijaviti smrtne nesreče, kolektivne ali druge hujše nesreče pri delu, obvestiti o vsakem pojavu, ki lahko spravi v nevarnost življenje delavcev pri delu in o izvršitvi pravnomočne odločbe teh organov.

KATERE PRAVICE IZ VARSTVA PRI DELU IMA DELAVEC?

Odg.: Da na svojem delovnem mestu uporablja naprave, sredstva in opremo za osebno varnost, da ga odgovorna oseba ob razporeditvi pouči o nevarnostih na delu, prav tako tudi, če se spremenijo delovne razmere in o varstvenih ukrepih, ki jih okoliščine narekujejo.

Odgovorna oseba ga mora poučiti o najprimernejšem varnem načinu dela. Delavec lahko odkloni delo, če njegovemu zdravju preti neposredna nevarnost zato, ker niso izpeljani varstveni ukrepi, toliko časa, dokler ti ukrepi niso izpeljani. O tem lahko poda tudi pismeno izjavo o stanju in zahtevo za odpravo pomanjkljivosti tudi na inšpekcijo dela. Ima pravico do prve pomoči ob nesreči pri delu.

KATERE OBVEZNOSTI IZ VARSTVA PRI DELU IMA DELAVEC NA SVOJEM DELOVNEM MESTU?

Odg.: Da svoje delo opravlja, vodi ali organizira s takšno pazljivostjo, ki zagotavlja varovanje lastnega in drugih delavcev zdravja in življenja, da namensko uporablja sredstva in opremo za

osebno varstvo pri delu in skrbi za njih brezhibno stanje, da se pred razporeditvijo na delo seznanj s predpisi in varstvenimi ukrepi v zvezi z delom, da stalno izpopolnjuje svoje znanje o varstvu pri delu, da opozori svojega vodjo o tem, če se ne počuti zdravstveno sposobnega za varno opravljanje dela, da pred in med delom ne uživa alkoholnih pijač, da sporoči, če ima kakšno bolezen ali hibo pred nastopom dela ali med delom, če se le ta pojavi pozneje.

KAKO UVELJAVLJA DELAVEC PRAVICE IZ VARSTVA PRI DELU?

Odg.: Da neposrednemu vodji takoj prijavi vsako okvaro, pomanjkljivost, nesrečo ali drugo, kar bi pri delu lahko ogrozilo njegovo varnost, da ustno ali pisмено zahteva od svojega neposrednega vodje izvedbo varstvenih ukrepov in da se v primeru, če vodja njegovi zahtevi za odpravo pomanjkljivosti varstvenih ukrepov v roku 8 dni ni ugodil, obrne na direktorja TOZD ali na organ inšpekcije dela, da odloči o njihovi zahtevi.

ZA KATERA DEJANJA JE ODGOVOREN POSLOVODNI ORGAN OZ. DIREKTOR TOZD?

Odg.: Za zakonitost pri izvrševanju nalog v zvezi z varstvom pri delu. Nadzoruje vodstvene in druge delavce, da opravljajo tudi naloge s področja varstva pri delu, spremlja delovanje službe varstva pri delu, obvešča delavce o stanju in o problematiki na področju varstva pri delu. V skladu z normativnimi predpisi skrbi za nabavo opreme in sredstev za osebno varstvo delavcev na delu, sodeluje pri poučevanju in vzgajanju o varnem delu in opravlja druge zadeve s tega področja.

ZA KATERA DEJANJA SO ODGOVORNI DELAVCI, KI VODIJO DELO V SKUPINAH IN DELAVCI, KI VODIJO DELO OBRA TOV?

Odg.: Vsakega delavca pred razporeditvijo in med razporeditvijo na delo poučijo o nevarnosti, ki preti njegovim osebam, ga poučijo o najprimernejšem varnem načinu opravljanja dela, o varstvenih ukrepih in sredstvih za varno delo, na zahtevo

delavca izvedejo potrebne varstvene ukrepe in o tem obvestijo službo varstva pri delu, odstranijo delavca z dela, če ne upošteva varstvenih ukrepov ali če je pod vplivom alkohola in predlagajo uvedbo postopka zaradi kršitve delovnih obveznosti v zvezi z varstvom pri delu.

Sporazum vsebuje še določbe formalno pravne narave o delu in pooblastilih ter o razmerju med njo in samoupravno delavsko kontrolo.

Obratni sestanki, neposredni način obveščanja kolektiva

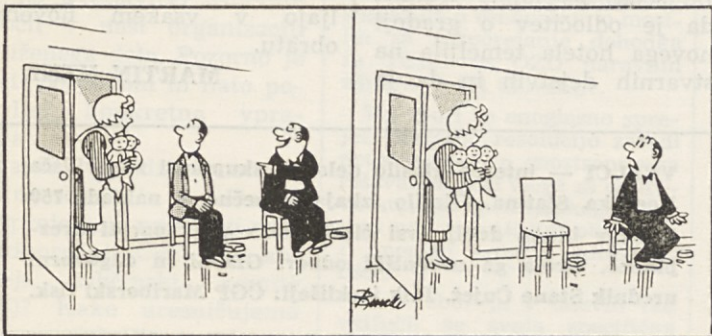
Tudi v drugih delovnih organizacijah in ustanovah tako kot pri nas, prišli do spoznanja, da obveščanje kolektiva preko inter-nega glasila ni dovolj, predvsem pa ne dovolj hiter način obveščanja. Kar je danes aktualno, čez en mesec, ko časopis izide, izgubi na svoji vrednosti. Prispevki v časopisu s trajnejšo vrednostjo in aktualnostjo, so vsekakor nujni. Za nujne in aktualne zadeve in informacije pa je treba najti drugačen način obveščanja. Glede na to, da je v vsaki drugi enoti odnosno TOZD lažje z osebnimi stiki neposredno obveščati kolektiv, smo v gostinski enoti glede na veliko število obratov, izbrali za to obratne sestanke. Te sestanke smo si zamislili tako, da vodja obrata zbere trenutno najbolj pereče zadeve obrata in jih razgrne pred svojim kolektivom pod prvo točko. Nato sledijo vprašanja delavcev kolektiva o vsem, kar jih zanima, tako glede samega obrata, gostinske enote, TOZD, Zdravilišča kot celote, kakor tudi glede Krajevne skupnosti, Skupščine občine, interesnih skupnosti in podobnega.

V naslednji točki dnevnega reda poda vodja enote TOZD informacije o trenutno najbolj aktualnih zadevah enote TOZD in organizacije združenega dela. O teh vprašanjih skuša dobiti tudi mnenja navzočih,

ker edino na ta način lahko zagovarja določena stališča. Sčasoma bi se lahko v te sestanke vključili delegati, ki smo jih izvolili v zbor delegatov OZD, Odbor za družbeni standard in Odbor za strokovno izobraževanje. Material za seje teh organov bi morali predelati na omenjenih sestankih in tako »oboroženi« bi lahko delegati na sejah zastopali mnenje kolektiva, ne pa svoja večkrat »osebna stališča«.

Iz rezultatov obratnih sestankov, ki so se vršili v zadnjih dnevih po vseh gostinskih obratih, vidimo, da bodo, če bomo pri tem pomagali vsi, upravičili svoj obstoj. Mnenja, da je kolektiv večkrat indiferenten do posameznih vprašanj, so popolnoma zmotna. To je samo tako dolgo, dokler za njih ne ve, ali pa največkrat, da so mu napačno prikazana — zlonamerno. Institucija obratnih sestankov bi lahko postala stalen, hiter in učinkovit instrument obveščanja kolektiva, pri katerem bi lahko v polni meri prišlo do izraza dejansko neposredno upravljanje kolektiva. Nujno pa bo, da se bodo mnenja večine dosledno upoštevala in predlogi uresničevali. To pa mora biti predvsem naloga organov upravljanja, strokovnih služb pa v toliko, da bodo kolektivu posredovale čim izčrpnjše in dojemljivejše podatke.

MARTIN KENE

DVOMESEČNO POSLOVANJE HOTELA DONAT

(Nadaljevanje s 3. strani)

zasedbe hotelov, so se uresničila. Premiki se kažejo v tem, da gosti, ki so do sedaj bivali v Zdraviliškem domu, Zagrebškem domu in nekaterih drugih hotelih, rezervirajo sobe v hotelu Donat. Ti premiki so vsekakor pozitivni. Leta in leta pred gradnjo smo trdili, da imamo veliko število gostov, ki so s kvaliteto zdravstvenih storitev zadovoljni, da pa nivo gostinskih zaostaja za zdravstvenimi, predvsem v prenočitvenih objektih.

Vzrok selitvi gostov iz gostinskega dela v hotel Donat pa je tudi za letos postavljena cena penzionov v Donatu, ki namenoma ni bila previsoko postavljena.

Planirano število prenočitev smo v prvih mesecih presegli za 36 %, število penzionskih obrokov pa za 37 %; planirano količinsko prodajo alkoholnih pijač smo presegli za 7 %, medtem ko smo brezalkoholnih pijač prodali za 19 % več kot smo v planu predvidevali. Izpad planiranega prometa se kaže predvsem v

bifeju kopališča in v kegljišču. Finančni promet restavracijskega dela obrata je bil v teh dveh mesecih presežen za 24 %, delno na račun povečanih prodajnih cen, velik del pa vsled večje prodaje à la carte obrokov. Na splošno lahko rečemo, da hotel kot celota (restavracija, kavarna, kegljišče, aperitiv bar, bife kopališče in kopališče) dosega predviden obseg poslovanja; znotraj obrata zaostajajo pa savna, kegljišče, bife kopališče, ki predvidenega prometa ne dosegajo.

Planirano število delovnih ur smo morali povečati pri sobaricah in delno tudi v strežni ekipi. Na splošno planirana sistemizacija delovnih mest ne bo doživela večjih sprememb. Zanesljivo je, da bomo lahko komaj po enoletnem poslovanju hotel dokončno utrdili in mu določili dokončno tehniko poslovanja. V prvih

dveh mesecih poslovanja smo dosegli planirano število delovnih ur 75 %. Storitnost je torej višja od planirane, obenem pa je to tudi dokaz gospodarjenja.

Dosedanje razmerje med gosti, ki prihajajo k nam preko potovalnih agencij in tako imenovanimi individualnimi je 40 : 60 v korist slednjih, kar je vsekakor interesanten podatek. Nemajhen vpliv pa imajo že

zgoraj omenjene interne selitve iz ostalih hotelov. Po dosedanjih podatkih zasedajo potovalne agencije, ki imajo v Donatu zakupljene sobe, 60 % svojih sob. To stanje se zadnje čase izboljšuje.

Od skupnega števila gostov je bilo v marcu in aprilu 32 % domačih in 68 % tujih gostov. Od skupnega števila prenočitev pa 9 % nočitev. Zgovoren dokaz, da domačih in 91 % tujih pre-so pri domačih gostih prevladovali prehodni gosti, pri tujih pa gosti z daljšo dobo bivanja.

STRUKTURA GOSTOV IN PRENOČITEV

marec—april	gosti	%	prenoč.	%	poprečna doba bivanja
domači	397	32	902	9	2,27
tujji	808	68	8.301	91	10,27
s k u p a j	1.205	100	9.203	100	7,64

Iz tabele je razvidno, da znaša poprečna doba bivanja domačih gostov 2,27 dni, tujih gostov pa 10,27 dni.

DOMAČI	gosti	%	prenočitve	%
Slovenci	117	29	256	28
Hrvati	213	54	391	43
Srbi	41	10	206	23
Ostali	26	7	49	6
	397	100	902	100

TUJI	gosti	%	prenočitve	%
Avstrija	455	56	4.140	50
Italija	76	9	376	5
Nemčija	253	32	3.634	43
Ostale države	24	3	151	2
	808	100	8.301	100

Iz pregleda strukture gostov in njih prenočitev po narodnostih vidimo, da so med domačimi gosti na prvem mestu Hrvati, med tujimi pa Avstrijci. Razmerje je približno enako kot velja za ostali del zdravilišča.

Temeljit pregled poslovanja hotela Donat bo možen komaj v začetku naslednjega leta, ko nam bodo na voljo podatki letošnjega leta. Že sedaj pa lahko trdimo, da je odločitev o gradnji novega hotela temeljila na stvarnih dejstvih in da je

investicija upravičena. Naša skrb bo vnaprej skrbeti za nenehno izboljšanje kvalitete storitev, nadalje za racionalno in ekonomično poslovanje ter vsaj v začetku za uskladitev dohodkov in izdatkov, kasneje pa še za razširjeno reprodukcijo. Kolektiv hotela Donat bo zmoget te naloge le ob podpori celotnega zdraviliškega kolektiva, predvsem pa ob razumevanju le-tega pri začetnih težavah, ki se pojavljajo v vsakem novem obratu.

MARTIN KENE

Priporočamo vam...

V letu 1975 bo Prešernova družba izdala za svoje naročnike in ostale naslednje knjige:

PREŠERNOV KOLEDAR 1976

Beno Zupančič:

PLAT ZVONA, roman

Milena Mohorič:

HIŠA UMIRAJOČIH, roman

Fran Milčinski:

PTIČKI BREZ GNEZDA, mladinska povest

HIGIENA IN KOZMETIKA, priročnik

Zbirko bodo člani prejeli broširano za 70.— din, vezano (koledar bo broširan) pa za 100.— din.

Člani, ki bodo imeli plačano članarino do 30. junija, bodo prejeli še knjigo:

Miško Kranjec:

POVEST O DOBRIH LJUDEH

Vse knjige iz te zbirke bodo prejeli člani hkrati v mesecu novembru 1975.

Zaupnik Prešernove družbe v naši OZD je Erika ZUPAN, tajništvo Zdravilišča. Prosimo, da se za vsa morebitna vprašanja v zvezi z naročilom obrnete nanjo.

VRELCI — interno glasilo delovne skupnosti zdravilišča Rogaška Slatina. Glasilo izhaja mesečno v nakladi 750 izvodov in ga dobijo vsi člani delovne skupnosti brezplačno. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Stane Čujež. Tisk in klišaji: ČGP Mariborski tisk.